

DE EEUWIGE JACHTVELDEN (2009), Productiehuis Jeugdconcerten, regie Gienke Deuten, toneelbeeld en vormgeving Annemarie Klijn FOTO Ronald Knapp

JEUGDMUZIEK ZWELT AAN TOT OORKAAN

Onder de nieuwe artistiek directeur Jessica de Heer van Oorkaan zal het productiehuis voor jeugdmuziek nog harder gaan inzetten op de muzikale kant van zijn voorstellingen. Tegen de straffe wind in die de productiehuizen ondervinden van de politiek blijft Oorkaan zich richten op de ontwikkeling van het nieuwe genre 'jeugdmuziek'.

Door Brechtje Zwaneveld

'Wij zijn van de muziek,' herhaalt Jessica de Heer keer op keer. 'Niet van het jeugdtheater, niet van de jeugddans, maar van de jeugdmuziek.' Het keert als een repeterend thema terug in het verhaal van de kersverse artistiek directeur van Oorkaan. Soms klinken de vijf woorden lyrisch, soms met een zucht, maar altijd enthousiast en strijdlustig. Want hoe goed het ook gaat met dit enige productiehuis voor jeugdmuziek in Nederland, de kranten, de theaterwereld en de muziekwereld weten nog altijd niet goed wat ze met dit nieuwe genre aanmoeten. En het is ook lastig: producties van Oorkaan heten muziekvoorstellingen (en niet concerten) en bijna elke productie is geregisseerd door een (jeugd)theater- of dansmaker. Toch wordt er in dit productiehuis hard gewerkt aan de ontwikkeling van het nieuwe genre 'jeugdmuziek'.

Podiumbewustzijn

Vlak voor het begin van het vorige Kunstenplan fuseerde Productiehuis Jeugdconcerten met Werkplaats Oorproeven. De nieuwe organisatie Oorkaan werd als Productiehuis voor Jeugdmuziek opgenomen in de Basisinfrastructuur met als belangrijkste

taak het ontwikkelen van het genre jeugdmuziek. En het onontgonnen genre wint razendsnel terrein. Oorkaan groeit zo hard dat artistiek leider Anneke Hogenstijn haar taak niet meer kon combineren met haar functie als artistiek directeur van het Concertgebouw. Vandaar dat zij in november 2010 heeft plaatsgemaakt voor Jessica de Heer. De Heer werkte al ruim drie jaar als artistiek adviseur samen met Hogenstijn en zal de ingezette koers verder tot ontwikkeling brengen. Oorkaan produceert muziekvoorstellingen voor kinderen en heeft daarnaast een werkplaatsfunctie en een educatieafdeling. Elk seizoen worden meer voorstellingen gespeeld in binnen- en buitenland, zowel op scholen als in concert- en theaterzalen. De vraag blijft toenemen en omdat in Nederland weinig anderen jeugdconcerten maken, produceert Oorkaan zoveel mogelijk. Steeds meer makers zijn bereid vanuit muziek een voorstelling te maken en steeds meer musici en ensembles willen hun muzikale verhaal vertellen met ondersteuning van andere disciplines. Want dat is wat ze bij Oorkaan voor elkaar proberen te krijgen. De Heer: 'Wij vinden het belangrijk kinderen in aanraking te brengen met levende akoestische muziek.

Dat kan oude of nieuwe klassieke muziek zijn, wereldmuziek, jazz of een van de vele mengvormen die eruit zijn voortgekomen. Kinderen kunnen echter nog niet lang op een stoel zitten om geconcentreerd naar muziek te luisteren zonder dat er visueel ook iets te beleven valt. Sowieso raakt een mens eerder visueel geprikkeld dan auditief. Het visuele speelt een dominante rol in de maatschappij. Dus een traditioneel luisterconcert is niet de beste vorm om kinderen in aanraking te brengen met muziek.

Overigens zou dat ook best eens kunnen gelden voor veel (jonge) volwassenen, kijk naar de vergrijzing van het concertpubliek voor klassieke muziek. Musici in de klassieke muziek zijn in zekere zin de aansluiting en het contact met hun mogelijke publiek kwijtgeraakt. Op de conservatoria wordt bijvoorbeeld nog altijd weinig aandacht besteed aan zoiets simpels als podiumbewustzijn. Een musicus leert als een topsporter waanzinnig mooi te spelen, maar heeft vaak nauwelijks besef van de impact van zijn of haar aanwezigheid op een podium en van de mogelijkheden contact te maken met zijn publiek. Daarom trekken we voor onze muziekvoorstellingen altijd een regisseur aan uit de theater- of danswe-

DE MUZIEKFABRIEK (2010), Oorkaan/Calefax, regie Oda Buijs en Annechien Koerselman, toneelbeeld Joris Speelman, kostuums Zita Winnubst
FOTO Ronald Knapp

Jessica de Heer FOTO Ronald Knapp

reld die juist de fysieke aanwezigheid van de spelers tot uitgangspunt neemt. Dat kan een spelregisseur zijn die de muzikanten traint en coacht, maar ook een dramaturgisch regisseur die van alle muzikale en visuele ingrediënten een spannende, klinkende voorstelling maakt.'

Ideaal

Deze missie resulteerde in de beginjaren van Productiehuis Jeugdconcerten in het samenbrengen van verschillende disciplines met muziek. Meestal bleek die 'andere' discipline (theater, dans, poppen-spel) meer aandacht te krijgen dan de muziek. De laatste jaren wordt geprobeerd die tendens te keren. De Heer: 'Afgelopen seizoen maakten we met TROMMELVUUR eigenlijk de eerste productie waarin de muzikanten, de drie percussionisten van het Twitching Eye Trio, zelf het muzikale verhaal vertellen zonder dat er andere disciplines of spelers bij komen. Ook in DE MUZIEKFABRIEK, die nu op tournee is, creëren de vijf mannen van rietkwintet Calefax de hele voorstelling.' Zoals in geen enkel genre bestaat ook in jeugdmuziek niet zoiets als de ideale voorstelling, maar als De Heer een ideaal zou moeten omschrijven zegt ze: 'Het is eigenlijk heel simpel. Wij willen graag dat het publiek, jong en oud, bij het verlaten van de zaal zegt: wat een mooie muziek.'

Inmiddels is er behoorlijk wat expertise ontwikkeld en zijn terugkerende makers, musici en ensembles gevallen voor het genre. Theatermaakster Gienke Deuten bijvoorbeeld diende na haar eerste productie DE EEUWIGE JACHTVELDEN onmiddellijk een volgend concept in. Zij gaat dit seizoen WIE TEMT DE KONING maken, waarin ze samenwerkt met het Apollo Ensemble, dat barokmuziek speelt. De Heer: 'Alle musici geven zonder uitzondering aan dat ze "nog nooit zoiets leuks hebben gedaan". Ze leren iets over hun eigen podiumbewustzijn, maar ook over hun samenspel. In een ensemble heeft iedereen zijn

eigen rol en dat wordt door zo'n productie bij ons ineens zichtbaar.'

Ondanks deze groeiende pool van makers en musici blijft het pionieren en wordt er voortdurend gezocht naar nieuwe musici en makers. Meestal doorlopen zij een traject van werkplaats tot voorstelling. In de werkplaats snuffelen ze aan elkaar om na twee dagen te bepalen of ze het avontuur met elkaar willen aangaan of niet. Vervolgens werken ze in een aantal repetitieweken aan een korte presentatie van twintig minuten. En als ook dat goed is bevallen en een bevredigend resultaat is behaald kan de groep doorstromen naar het productiehuis om een volwaardige muziekvoorstelling te maken.

Het zijn intensieve processen, waarbij de cultuurverschillen in werk- en uitvoeringspraktijk regelmatig botsen. Muzikanten studeren in hun eentje thuis en repeteren doorgaans een dag of vijf samen, theatermakers zoeken het meeste met elkaar uit op de vloer en repeteren zo'n vijf weken. Theatermakers willen meestal decor gebruiken voor hun ensceering, maar de meeste concertzalen zijn daar niet op ingesteld. Het zijn allemaal problemen waarvoor in de loop der jaren een werkbare vorm is gevonden. 'En we zijn er nog lang niet,' geeft De Heer aan. 'We zitten in een ontwikkelingsfase en hopen op een groeiende uitwisseling van kennis en ideeën. Binnenkort gaan we ons eerste hoorcollege geven aan het conservatorium van Amsterdam en uiteindelijk hopen we natuurlijk dat er gezelschappen zullen ontstaan die zich exclusief bezighouden met jeugdmuziek.'

Label

De toekomst is voor Oorkaan even onzeker als voor iedereen in de podiumkunsten. 'Ik durf er heel weinig over te zeggen. De productiehuisen zouden wel eens zwaar onder vuur kunnen komen te lig-

gen. De Basisinfrastructuur werd ingericht naar functie en niet zozeer naar inhoud. De functie van productiehuisen bestaat uit een amalgaam van zeer verschillende genres en organisaties. Door die verschillen kun je de productiehuisen niet zomaar over een kam scheren en beweren dat ze wel weg kunnen. Daarnaast werd voor de kunstenplanperiode 2009-2012 speciale aandacht gereserveerd voor de jeugd-podiumkunsten, maar door de indeling naar functie zie je vrijwel niets van die extra aandacht terug. Het zou veel beter zijn als er een apart label jeugd-podiumkunsten zou komen, waaronder de jeugdgezelschappen, jeugdfestivals en jeugdproductiehuisen zouden vallen. Ik kan alleen maar hopen dat de beslissers zullen kijken naar de inhoud van ons werk. In afwachting daarvan gaan we gewoon door met onze missie: het genre jeugdmuziek vormgeven en op de kaart zetten, en heel veel kinderen laten kennismaken met de kracht van levende muziek.'

DE GEBROEDERS KIST (4+)

met Slagwerkgroep Percossa, regie Margrith Vrenegoor 5 februari tot en met 15 mei, tournee

TROMMELVUUR (6+)

met het Twitching Eye Trio, regie Claire Leenaers en Klaus Jürgens

19 februari t/m 17 april, tournee

DE MUZIEKFABRIEK (6+)

met Calefax rietkwintet, regie Annechien Koerselman tot en met 10 april, tournee

ZING KOKOSJKA! (6+)

met het Pauni Trio, regie Klaus Jürgens tot en met 15 mei, tournee

www.oorkaan.nl